

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 „
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 „
Videkre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétévi ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 272. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1914 november 22.

Várakozás.

Ugy érezzük, mintha négy fal között élnénk, melynek minden oldalán a falon túl történnék valami óriási és mi nem tudjuk, hogy mi. Egy francia gondolkodó szerint az a fal a legérdekesebb, mely mögött történik valami ismeretlen esemény. Ez az átláthatlan fal maga a szenzáció. Hozzánk is ennek a világtörténelmi eseménynek csak elmosódó hangjai hallatszanak át. És mi itt ülünk ez előtt a roppant fátyol előtt, mely eltakar előttünk mindent, pedig tudjuk, hogy mögötte egy bennünket érdeklő cselekvény folyik, amelyik a mi sorsunkat dönti el. Mi itt ülünk és várunk. És mint ahogy a türelmetlen várakozás idején idegesen rántjuk elő a zsebóránkat, hogy meg-megnézzük, hány óra, meddig kell még várunk, éppen oly ideges türelmetlenséggel kapunk a lapok után, csak azért, hogy újra és újra csalódottan tegyük le: még mindig nincs benne az, amit vártunk s azzal újra kezdjük a várakozást másnapig, a mely csak nem hozza meg azt, amit már türelmetlenül várunk.

Helyzetünk hasonló a csapattartalékéhoz, mely a harcoló csapat mögött várja a jelt, hogy vonuljon előre a harc vonalba. Addig pedig ott kell tétlenül várnia, akárhogy könyörög is a parancsnokhoz, hogy vezesse már előre.

Ebben a várakozásban legjobban szenvednek az anyák. Eszükbe jut az a kétezer éves igazság, amit Horatius fejezett ki: „Bella matribus detestata”: az anyák előtt gyűlöletes háborúk. Az anyák, a gyöngék, akiknek a szive csak szeretetre van teremtve, odaadták azt, ami legdrágább szívüknek, fiaikat. El-

bocsátották arra a mezőre, ahol most a halál arat.

Most ezek az anyák is remegve várnak, várják a legrettenetesebb hírt, mely megfagyasztja a szívet és várják a legnagyobb örömet, amikor a ház folyosóján újra visszhangzanak fiaik ismert léptei és hangjuk újra megcsendül az ajtó előtt.

Pedig minden arra mutat, hogy ez a várakozás hosszú lesz még. A modern háborúról azt hittük, hogy az öldöklő fegyverek roppant fejlődése mellett rendkívül rövid lesz és óriási tömegeket mészárol le rövid idő alatt. Kitünt azonban, hogy a modern háboru elsősorban a tü-

relmet veszi igényben, mert a mai háboru szenzációja a 42-esek mellett, a művészileg megkonstruált lövészárkok, melyeknek biztos fedezete alatt már több mint két hónapja állanak szemben döntés nélkül.

A most legutóbb bevonultak egy újabb hadsereget fognak képezni, amely csak hónapok múlva indul a harctérre s így csak majd a tavasszal fog döntőleg beleszólni abba a vitába, mely akörül forog, hogy mi történjék az ezeréves magyar hazával.

Azért újra és újra kell kezdeni a türelmes várakozást, mely meg fogja hozni a végső győzelmet, s újra naggyá teszi a magyart.

A világháboru.

Kragujevácnál lesz a döntő ütközet.

Szófia, november 21. Nisből ideérkezett feltétlenül megbízható jelentés szerint, a szerb hadsereg Kragujevácnál vonja össze egész haderejét, hogy ott egy utolsó döntő ütközetet vívjon az osztrák-magyar hadakkal. Bolgár politikai körökben nem sok reményt fűznek a szerb hadsereghez. Ugy vélik, hogy képtelenek lesznek ellentállani az osztrák-magyar haderőnek. (N. T. H.)

Hindenburg serege a varsói vonalon.

Köln, november 21. A berni „Bund“ című katonai munkatársa a Kölnische Zeitung egy zürichi távirata szerint konstatálja, hogy Hindenburg Lenzitza és Orlov mellett törekszik átjutni. E pillanatban az orosz jobbszárny mögött áll, körülbelül a varsói vonalon. Az **előtörés célja Lodz.**

Az orosz hadsereg nagy tömegei mellett nem látható előre, hogy mennyire érvényesíthető ez a bekerítés, de kétségtelenül teljesen megkötötte ez az oldaltámadás az orosz offenzívát. Valóban sikerült is az oroszokat

arra kényszeríteni, hogy olyan területen vegyék fel a harcot, ahol nem rendelkeznek már jó kereszt- és hosszúsági összeköttetésekkel és ahol tömegeiket nem mozgathatják már elég gyorsan. (M. T. I.)

Előre haladásunk az orosz főerő ellen.

Budapest, november 21. A szövetségeseinknek orosz főerők ellen való támadása Orosz-Lengyelországban az egész harc vonalon előrehalad. Czenstochautól észak-keletre folyó harcokban **két ellenséges zászlóalj**

Ujdonságok: Szörme-Muffok, Boák, Kalapok és Sapkák. **Divatos ruhaszövetek,** mosó-kelmék, flanell és barchetek. Fehérneműek, vászon és szőnyegek. **Hadi felszerelések;** Dr. Jáger alsóruházat, keztük, hósapkák, haskötők, lábszárvédők, bőr-bekecsek, gumi-köpeny, és hálósákok. Posztó és bőrkamáslik **Gyapjutakarók és pokróczok legnagyobb választék.** Olcsó, szabott árak! **Czillér Imre** Nagyáruházában.

megadta magát. Höfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Német hivatalos jelentés.

Berlin, november 21. Nagyfőhadiszállásról jelentik. A nyugati hadszíntéren a helyzet lényegében változatlan maradt. Az ellenség tüzerése csaknem az egész arcvonalon élénk tevékenységet fejtett ki.

Keleten a hadműveletek tovább fejlődnek. Kelet-Poroszországtól nincs jelenteni való. A Mlanán át és Plocknál **visszavert ellenség üldözését folytattuk.** Lodznál támadásaink előbbre haladtak. Czenstochautól **keletre csapataink vál. vetve harcoltak szövetségeseink csapataival és tért nyertek.**

Pusztító harcok a francia harctéren.

Berlin, nov. 21. Rotterdamból jelentik: A Times jelenti Nancyból: Sampigny városát a németek a közeli Bamp des Romains erődéből ismét bombázták és a földdel tették egyenlővé. A lakosság hirtelen összeesomagtolt holmijával Commercybe menekült. Egyidejűleg a Maas keleti partján levő Méerint is bombázták és lerombolták.

Török győzelem Artwinnál és Limannál.

Konstantinápoly, november 21. A főhadiszállás egy kommunikéje jelenti: November 17-én csapataink szuronyrohammal bevették az Artwin környékén lévő összes erődházakat (blokkházakat). Az ellenség számos halott és egy csomó hadianyag és felszerelés hátrahagyásával elmenekült.

A kaukázusi határvidékeken még folynak a harcok az orosz hadsereg zömével. **Heves harc után csapataink megverték azokat az orosz csapatokat, amelyek Limannál orosz földön álltak.** Miután az orosz csapatok súlyos veszteségeket szenvedtek, a Csurut folyó tulsó partjára menekültek. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Konstantinápoly, november 21. Magánhírek szerint az orosz flotta Trapezunt előtt még rosszabb löbbiztonságot tanúsított, mint Csunguldaknál, ahol a francia konzulátus megsérült. Trapezuntban az olasz konzulátus legfelsőbb emelete teljesen össze van rombolva. Eközben többen sérültek meg. A többi kár jelentéktelen. Egyes magtárak és egy ház megrongálódott. (M. T. I.)

Városatyá-választás Olasziban.

A pénzügyipalotában lesz a szavazás.

Néhai id. Medvigy Mihály elhunytá után Nagyvárad város törvényhatóságában az olasz kerületben megüresedett egy bizottsági tagsági hely.

A törvényhatóság a megüresedett hely betöltését december 6-ára tűzte ki.

A választás ezuttal nem a Tisza Kálmán-téri leányiskola helyiségében lesz, hanem alkalmasabb helyen, a kir. pénzügyigazgatóság Rákóczi-uti palotájának első emeleti tágas tanácstermében, amelyet a kir. pénzügyigazgató készséggel bocsátott ez alkalomra a város rendelkezésére.

A választáson dr. Hoványi Gyula jogtanár lesz a választási elnök.

Rimler Károly polgármester a következő hirdetményt bocsátotta ki a választásra:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi november hó 12-én és folytatva tartott rendes havi ülésében 21433/1914. kgy. sz. határozatával az Olasz választókerületeiben id. Medvigy Mihály elhalálózása következtében megüresedett tagsági helynek 1919. évi december hó 31-ig terjedő megbízatással leendő betöltése céljából Nagyvárad Olasz választókerületben a választást elrendelte és a választás határidejéül folyó évi december hó 6-ik napját (vasárnap) tűzte ki.

Az 1886. évi XXI. tc. rendelkezéséhez képest a fentebb jelzett város választóközönségét a következőkről értesitem. A választás. Nagyvárad város Olasz választókerületben a Fő utcai m. kir. pénzügyigazgatósági palota tanácstermében dr. Hoványi Gyula elnöke alatt 1914. év december hó 6-án (vasárnap) délelőtt 9 órakor kezdődik és a szavazás ugyanaz nap délután 4 órakor fejeztetik be.

Megválasztott bizottsági tagnak az fog tekintetni, aki a legtöbb szavazatot nyerte. A választás a szavazók nevének és lakhelyének nyilvános feljegyzése mellett személyesen beadott szavazat lapok által történik. Ha a szavazat lap egynél több nevet tartalmaz, az utóbbi írott név figyelembe nem fog vétetni.

Az 1886. évi XXI. tc. értelmében választói joggal azok bírnak, akik az országgyűlési képviselő választók 1914. évre érvényes névjegyzékébe fel vannak véve.

Végül amidőn az 1886. évi XXI. tc. 34. §-a értelmében az 1915. évi legtöbb egyenes állami adót fizetők bizottsági tagok névjegyzékét mely szerint Moskovits Miksa mérnök, Weiszlovits Emil, Weiszlovits Gyula, Diósi Lajos, dr. Löbl László, dr. Munk Béla, Weisz Mór, Moskovits Adolf, báró Andrányi Gusztáv, Bognár Sándor, dr. Bleyer Endre, Oláh Ferenc, dr. Popper Akos, dr. Moskovits József, dr. Percel Adolf, ifj. Moskovits Mór, dr. Bárdos Imre, dr. Várnai Ferenc, Moskovits Miksa bankigazgató, Fábry József, dr. Friedländer Sámuel, Rendes Vilmos, Ince Lipót, dr. György Ernő, Weinberger Lajos, Hlatky Endre, Brüder Jenő, Hofbauer Pál, dr. Váradi Ödön, dr. Hoványi Géza, dr. Weimann Jenő, dr. Demetrovics Elek, Gitye József, Sztarill Ferenc, Ternyei Antal, Miskolczy Barnabás, gróf Széchényi Miklós, dr. Olasz Béla, Deutsch K. I., Rádl Ödön, dr. Adorján Ármán, dr. Friedländer János, ifj. Ullmann Izidor, id. Moskovits Mór, Száhlender Károly, Harmathy Károly, dr. Mihelfy Lajos, Farkas Izidor, Breider Ármán, ifj. Popper József, Frankó Endre, dr. Moskovits Miklós, Justh Károly, Löwinger József, dr. Nyiri Ödön, Róthbarth A. Ede, Gerő Ármán, Schwartz Herman, dr. Rezső Mór, Ince Lajos, dr. Nyiri Béla, Wallerstein Dániel. Póttagok: Róthbarth Bernáth, Leitner Márton, Reisinger József, Sebestyén Lajos, Kepes Ignác, Acél Zsigmond, Hoványi Gyula, Gaszner Károly lettek felvéve közzé teszem, felhívom Nagyvárad város választó polgárait, miszerint törvény által biztosított alkotmányos jogukat szabad meggyőződésük szerint ismert férfias higgadsággal gyakorolják. Nagyvárad, 1914. november 20.

Rimler Károly,
polgármester.

A téli háború borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hádsegélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

Az új táblaelnök eskütétele.

Tegnap délelőtt 10 órakor, a kir. ítélőtábla teljes ülésében tette le hivatalos esküjét dr. Lábán Lajos, az ujonnan kinevezett táblaelnök.

A kir. ítélőtábla teljes ülésében az elnöki széklet dr. Imrik Péter tanácselnök foglalta el, mellette foglaltak helyet Lehoczky Lajos, Harmathy Károly kuriai bírák és Sztaniszlavszky Adolf kir. főügyész s mellettük az emelvényen a kir. ítélőtábla összes bírái ültek rangsor szerint. Az elnökkel szemben foglaltak helyet Bary József kuriai bíró, törvényszéki elnök és dr. Mór Pál táblabíró, törvényszéki bíró és dr. Wallner Ödön, az ügyvédi kamara elnöke. Jelen voltak a kir. törvényszék és a kir. járásbíróságok összes bírái és a kir. ügyészség összes tagjai és az ügyvédi kar számos tagja.

Az ülést dr. Imrik Péter nyitotta meg, üdvözölte a megjelenteket, akik megjelenésükkel az ünnepély fényét emelik. Felkérte Harmathy Károly és Lehoczky Lajos táblabírákat, hogy az új elnököt az ülésbe kísérik az eskü letételére. Pár pere múlva megjelent az ülésen dr. Lábán Lajos elnök fekete diszmagyarban s lelkes éljenzések között foglalta el helyét. Az elnöklő tanácselnök újra megnyitotta az ülést s felolvastatta az igazságügyminiszter rendeletét, mellyel értesíti a táblát, hogy Ő Felsége dr. Lábán Lajos kuriai bírót a nagyvárad kir. ítélőtábla elnökévé nevezte ki. Ezután Jakab Mihály elnöki titkár felolvasta az eskü szövegét s az új elnök letette az esküt.

Az eskü után dr. Imrik Péter tanácselnök a következő szép és szónoki lendülettel előadott beszédében üdvözölte az új elnököt:

Méltóságos Elnök Ur!

Kedves Birótársam és Barátom!

Üdvözöllek mint a nagyvárad kir. ítélőtábla elnökét, ennek a kir. ítélőtáblának és a területén szervezett bíróságoknak a nevében is. Üdvözöllek azzal a tisztelettel és kollegiális barátsággal, amely az együttműködésre utalt emberek munkája sikerének egyik legnagyobb biztosítója. Csatlakoznak hozzánk az üdvözlésben a mai eskütételre képviselőileg megjelent azok az igazságügyi szervek is, amelyek ítélőtáblánk területén az igazság keresésében, védelmezésében és kiszolgáltatásában lelkes, hűséges munkatársaink. Ugymint: a kir. főügyészség, a kir. ügyészségekkel és a területeken szervezett ügyvédi kamarák.

Ma, midőn alkalomszerűek nagy költöknök ama szavai: „Megnehezült az idők viharos járása felettünk” — ma, midőn aggodó reménykedéssel szemléljük fiainknak igaz ügyünkért, nemzetünk jövőjéért, a világot beragyogó dicsőséges hősi harcát, másnak, mint az ő hőstetteinek ünneplésére nem is gondolhatunk.

De úgy vélem Méltóságos uram, nincs is arra szükség, hogy a te székfoglalásod jelentőségét ünnepléssel növeljük. Megnyilvánult annak jelentősége egyrészt abban az elismerésben, amelyben királyunk kegyelme és igazságügyminiszterünk bizalma, a te hosszú bírói szolgálatban szerzett érdemeidet részécsitette, midőn ennek a kir. ítélőtáblának élére állított; de megnyilvánult másrészt azokban a tartalmas és épen azért nehéz feladatokban, amelyeknek megoldása ennek a kir. ítélőtáblának a területén mai naptól a te vállaidra nehezedik.

Meg vagyok azonban győződve, hogy jogi tudásra és adminisztratív képességekre kiváló

elődöd nyomdokain haladva, teljes mértékben ambícióval azokat a sikereket, melyeket elnökösködése alatt is, a jogszolgáltatásban és kiváló elődje után az igazságügyi igazgatásban elért.

Kívánok neked ehhez erőt, állandó jó egészséget, türelmet és kitartást.

Erezzed magad jól közöttünk új munkakörökben és éri el abban kívánságodnak megfelelő sikereket!

Ezzel átadom neked a nagyváradi kir. ítélőtábla vezetését.

Dr Lábán Lajos a következő beszéddel válaszolt az üdvözlésre:

Nagyon tisztelt Uraim!

Kedves Barátaim!

Fogadják mindenek előtt szívem mélyéből fakadó hálás köszönetemet azért a rendkívül szíves és rokonszenves fogadtatásért, melyben engem részesíteni méltóztattak. Különösen köszönöm a tanácselnök ur Ó Méltóságának meleghangú férfias üdvözlését, mely szívemnek jól esett. Önök már előre bizalmat előlegeztek nekem a Budapestre elém küldött kedves üdvözléssel: ez benem viszont bizalmat váltott ki, a kölcsönös bizalom pedig a helyes együttműködés legbiztosabb alapja, a siker s a jó eredmény legerősebb garanciája, mely a jövőre nézve a legjobb reményekkel tölt el.

En ezt a díszes állást csak habozva fogadtam el; mert a midőn azoknak a jeles férfiaknak, azoknak a kiváló jogászoknak és administratoroknak a sorozatát áttekintettem, kik előttem a multban ezt az elnöki széket elfoglalták, arra a meggyőződésre kellett jutnom, hogy én ezeknek méltó utódja nem lehetek. Csak az itteni leendő munkatársaimra vetett tekintet s csak az a tudat vezetett engem a hívás elfogadására, hogy ez a tábla s a hozzátartozó alsóbírók mindenkor a legjobbak közé tartoztak és hogy itt kiváltsággal most oly bírói erők állanak oldalammal, kiknek segítségével az igazságszolgáltatás legnehezebb feladatai is sikeresen megvalósíthatók. Erre a segítségre biztosan számítok, mert az önfeláldozó pontos kötelességteljesítés az itteni bírói kar régi tradíciójához tartozik.

Felette nehéz, komoly, szomorú időben foglalom el ezt az elnöki széket. Az egész világ harcban, vészben, lángban áll; a mi vitéz seregeink, köztük a legközelebbi véreink, az igazságszolgáltatás bajnokai is számosan gigászi hősiességgel küzdenek a haza becsületéért.

Ebben a nehéz időben nincsen helye a sok szónak, — ilyenkor mindenkinek a tettek mezejére kell lépni és a kit hivatása és egyéni körülményei nem szólítanak ki a haretérre, az teljesítse kötelességét itthon dupla pontossággal, dupla lelkiismeretességgel.

Ezt cselekedjük mi is tisztelt uraim!

Ezért főlem ebben az időben sok szót, vagy ugynevezett programot ne várjanak, annál kevésbé, mert én sohasem voltam a sallangos szavaknak és tetszetős ígéreteknek barátja.

Csak egyet akarok jövődombeli munkálkodásunk köréből kiemelni, t. i. azt a nagy jogász alkotást, melyet már néhány hét múlva életbe kell léptetnünk, a szóbeliségen és közvetlenségen alapuló modern polgári perrendtartást.

Ez a munka legközelebb teljes erőnkkel igénybe fogja venni és én kérem a Mindenható, hogy adjon nekünk, valamennyiünknek, akik erre hivatva vagyunk, erőt és egészséget, nemcsak ennek, de a jogszolgáltatás minden más terén is ránk váró feladatok teljesítéséhez s világossítsa meg elménket, hogy mindenütt és minden esetben jól fűrkésszük ki, találjuk el és valósítsuk meg a jogot és valódi igazságot; nem azt az igazságot, mely a törvény rideg betűjének alkalmazásában áll, hanem a józan és okos bíró jogérzékéből, abból a bizonyos „prudencia judicis”ból fakadó igazságot, mely mindenkor az esethez

alkalmazkodik, melyet betűkkel, szavakkal körülírni nem lehet, amely azonban mindenestre a legjobb igazság.

Ezzel őszinte szívből üdvözlöm a kir. ítélőtábla és a hozzá tartozó kir. bíróságok tagjait, még kérve őket, legyenek mindenkor őszinték irántam és forduljanak bármely sérelmes ügyükben bizalommal hozzám. Ha igazságuk van, minden esetben igyekezni fogok, hogy az meg is valósítsassék.

Viszontlátásra a munkánál!

Az elnök meleg, közvetlen szavai nagyon jó hatást tettek a jelenlévőkre. Első megjelenésében is kidomborodott előkelően inponáló, uri egyénisége, keresetten, nyílt s megnyerő jelleme és főképen jó szíve, mely egy

vezető állású férfiúnál első és elengedhetetlen kellék.

Jó hatást keltettek az elnök megemlékezési elődjéről, akit itt jogászai körökben nagy tudományú jogásznak ismertek s kinek kiváló egyénisége rövid idejű itt tartózkodása dacára is nagy tiszteletet szerzett.

Az új elnök teljesen kiváló képességeinek köszönheti azt a magas állást melybe emelkedett. Az új elnök testvérei is kiváló egyének, az egyik testvére altábornagy, a másik kuriai bíró.

Dr Lábán Lajos magán ügyeinek elintézésére Budapestre utazott s december 7-én veszi át a hivatalát.

Angyalok ajka lágyan énekel.

Sebesült katonáink karácsonya.

Hallga: figyeljete!

Tal-la-lal-la lel-la-lel-a li-la-lé-la-la...
pásztorok, pásztorok... ének csilingel valahol. Kedves, kacagó dallam, minők egyedül csak a pasztoralék; lágy, puha a hang, mint ezüst csengőske csilingelése, mint pinyóke pitypalattolyása és tiszta, kristályos az érzés benne, mint ici-pici patakocskák csobogó folyása. Hah: most emelkedik az ének, gyönyörűen csendül a dallam, harmonikus, tiszta, angyali a kar — és ah! aranyos arcu, fehér angyalok, mint millió hópehely, libbenve libegnek a földre, minden angyalkának két csillag a szeme, minden fényes szemben öröm, boldogság ragyog, (ábrándos szép álom!) minden kis kacsóban egy kicsi karácsonyfa, égő gyertyákkal, csillogó arannyal, ékes ajándékkal megpakva...

Es...

és a földön elhallgat az ágyuk bömbölése, a gépfegyver kattogása, el a rohanók rajtázása, a futók sivalkodása, el, az itthagytak szomorú zokogása, a messze mentek epedő kiáltása, elhallgat az elesettek, a sebesültek szivettépő, lelket rázó sírása, könyörgése, kiáltó fájdalma, kialszik minden más fény, elnémul minden más érzés, sóhaj:

és végig csendül a földfelett, az országokon át, hegyek csucsán, rónák öln, erdők mélyén, házak zárt ajtai megett, az ajkon, a szivben, a légben, az egész világon az öröm a lelkesedés, megnyugvás, hit, boldogság dala és...

és a fehér, bájos, gazdag, ragyogó angyalkák mindegyike a maga kis karácsonyfáját két kézre fogva egy-egy szelid lelkű kis fiúhoz, egy-egy őrtálló vitézhez, egy-egy sebesült katonához száll, édes mosolygással kézbe adja az ajándékos karácsonyfát, homlokon csókolja üdvözlétül az égből, a dicsőség, a jóság, a szépség egéből.

Oh, ha így lenne! De gyönyörű lenne. És így fog lenni. Így kell lennie.

A sebesültek karácsonya a helybeli kórházakban.

Most, hogy északon és délen ujult erővel indul a hare, vad vágatással száguld végig a mezőkön a halál réme, új száz és ezer sebesült fog érkezni haza. Nagyváradon a katonai hatóság számítása szerint körülbelül hétezer sebesült lesz. Hétezer hős, szenvedő vitéz éri meg városunkban a karácsony szent napját; távol édes övéitől, távol szíve szeretetének tárgyaitól a sziv ünnepén. Mily fájó, mily lehangoló gondolat!

Mi, akik azon estén meleg szobában ülve, egymás csillogó szemének fényébe tekintve, egymás szerelme tudatának gondo-

latába elmerülve érzük meg azt az estélyt, tartozunk rájuk is gondolni, a magunk lelke melegéből nekik is adnunk, önlelkünk boldogságának fényéből rájuk is hinteni egy sugárt, szívünk szerelmének hevével őket is megölelnünk. És így ezt az idejű ünnepet, minőt soha még nem értünk, nem ért nemzetünk, örök emlékeztetővé tenni. Hisz a naphoz már ugyanis hozzákapszolódik az emlékezés szülője, fönttartója a fájdalom, a megpróbáltatás, tegyük az öröm, az együttérzés gondolatával még feledhetetlenebbé.

Hogy tervezik a megünneplést?

Ma egy hónapra üljük az ünnepelőstétjét. Ama napig még nagy idő van ugyan, de a szép gondolat apostolai már is egész lelkükkel, erejükkel fáradoznak a sikerén. A Vörös-Kereszt Egylet kebelében működő „Jobbkéz” Egyesület fáradhatatlan agilitásu, áldozatos lelkű elnöknője Pally Lajosné vezeti a szervezést, rendezést. Először fölkerlte az összes elemi- és középiskolák tanítóit, tanárait, tanítónőit és tanárnőit, hogy rendezzenek gyűjtést iskoláikban növendékeik között a katonák karácsonyának céljaira. Már maga ez a gondolat végtelenül kedves, megkapó. Ők adjanak karácsonyi ajándékot, akiket mi nagyok mindig egész lelkünk melegével igyekeztünk boldoggá tenni, megörvendeztetni a szent estén és a nagyoknak, talán édesatyjuknak, első testvérüknek adjanak, akik eddig a természet rendje szerint mindent tőlük vártak.

A felkértek mind lelkes buzgalommal gyűjtöttek kis és nagy tanítványaik között: de óh Istenem hát tőlük, a legkisebbektől akarnak kivárni a legnagyobbat, a legszentebbet, a legnehezebbet: a vigasztalást, örömet lopni az elhagyott szivekbe, letörültni a szomorú szemek nehéz könnyét... Az egész város társadalmának, minden rendű és rangú tagjának, de különösen a hölgyközönségének a kisedek mellé kell állania. Nekik kell erőssé tenni kis kezüket, megdagasztani kicsi keblüket, meghatalmasítani csöppnyi szívüket. Az egész városnak oda kell állnia a Vörös-Kereszt „Jobbkéz” mellé, hogy minden sebesült és üdülő katona karácsonyi ajándékot kapjon.

Milyen lesz a szent este?

Gyönyörű. Lesz először sok apró karácsonyfa. Minden sebesült kórház számára néhány. Arany-fonál, ezüst-fonál fog csillogni rajta, az apró színes gyertyák fényében. Lesz azután annyi kis zacskó, ahány sebesült katona van a kórházakban. Mindenik zacskó tulajdonképpen egy új selyem, batiszt vagy akár olesó gyolcs és kis keszkenő, melybe gyöngéd lelkű és kezű lányok fogják behimmezni ezt a megjelölhetetlen számot: 1914.

E kis keszkenők lesznek zacskó alakba formálva s a kis zacskó megtöltve mindenféle jóval: cukorral, fűgével dióval és egy maradandó kis emlékekkel. Minden kis zacskó mellé jár még egy kis szentelt, drága fehér kalács is. Amint az Haas Fülöp kirakatjában már meg is tekinthető.

S mikor mindez meglesz, két hófehérbe öltözött kis leánya kezébe fogja a karácsonyfát, két hófehérbe öltözött tanítónő magához vesz annyi kis zacskót, ahány sebesült fekszik egy szobában s megindulnak.

A fehérágyas betegszobában elalszik a villany, a sebesültek izgalmas pillanatot érenek, hirtelen feltárl a szoba ajtaja s megjelen a lobogó gyertyafényben uszó, csillogó karácsonyfával a két kis angyal, a csillingelő, hárfa hangon gyönyörűséges karácsonyi éneket zöngicsélnék vagy édes kis verset mondanak el s az alatt a nagy angyalok kiosztják az ajándékot. Azután tovább mennek szobáról-szobára. Igazán ennél poétikusabb, lélekindítóbb, szentebb karácsonyt eddig nem ért hazánk, nemzetünk.

Ezt az egész ideát így és ennyiben a szelid lelkű, végtelenül kedves Pallyné urasszony már elmondotta dr. Schatz Jakab ezredorvosnak, a kórházak főorvosának, aki a szó szoros értelmében el volt ragadtatva. A legnagyobb örömmel adta meg beleegyezését, hogy az ünnepség rendezésére a leányok, hölgyek, ajándékok a kórházakba bejuthassanak. Viszonzásul az ő számára is egy kedves meglepetést tartogat a rendezés.

Az anyagi rész.

A leánykák betanítása, a hölgyek beosztása most folyik. A szükséges anyagiak előteremtése végett pedig a közönséghez fordul a *Jobbkéz*. Leírtuk a tervét s nyugodtan mondjuk: mindenkinek áldozni kell e gondolat megvalósításáért. És nem lehet semmivel sem kibujni: mert ha mindenünket, utolsó fillérünket vagy darab ruhánkat odaadnók is a katonáknak, akkor sem tettünk annyit, mint ők: akik mindenükön felül az életüket is odaadják értünk. Aki ezt nem látja be, az... különben nem akarjuk ezeket a szelid sorokat haraggal befejezni.

A helybeli sebesültek karácsonyára már eddig adakoztak: Gellért Lászlóné 20 korona, Miskolczy Ferenéné 10 korona, Hlatky Endréné 10 korona, Platthy Miklósné 10 korona, Weislovits Lajosné 10 korona, Kovács S. Jánosné 6 korona, Neumanné uró 4 korona, A nagyvárad felső fiu kereskedelmi iskolában dr. Kovács S. gyűjtése 30 korona 70 fillér. Évszámmal kihimzett zsebkendőket küldtek Harmathy Károlyné 70 darab, Szezsics Elekéné 70 darab, Hlatky Endréné 65 darab. Gábel Jakab igazgató gyűjtése az Orthodox izraelita iskolák tanulói közt chana ajándéka a sebesülteknek 75 korona. Báró Luzsaszky Lenke 10 kor. Pally Lajosné 10 korona.

Minden adományt a *Törvénytörés földszint 25. ajtó a Vörös-Kereszt fehérnemű osztályába* kérünk küldeni és pedig december 20-ig, hogy tudjuk magunkat tájékoztatni, mit kell még majd beszerezni. Kis kés, naptár, erszény, fésű, tükör, szappan, bajszkefe, pipa, dohány, szivar, cigareta, csokoládé, cukor, narancs, dió, aszalvány, száraz sütemény s bármi elgondolható ily ajándékok, valamint évszámmal emlékezsebkendők alkalmasak karácsonyi ajándéknak.

Angyalok éneke lágyan, gyönyörűen muzsikál. De a szív szavának nyugodt csilingelése, érzésének tiszta mélysége, ereje: a nemes, lélekemelő jótét minden angyali melódiánál százszor szebb zenével szól.

(oó.)

* A legközelebb kibocsátásra kerülő nemzeti kölcsön részére a m. kir. pénzügy-minister által a *Nagyvárad Takarékpénztár jegyzési helyül* hivatalosan kijelöltetett.

Négymillió jegyzés a hadikölcsönre

November 23-án lezárják a jegyzéseket.

A hadikölcsön jegyzése két nap múlva véget ér, november 23-án, hétfőn este lezárják a jegyzéseket s látni fogjuk, hogy ebben a nehéz időben miként felelt meg hazafias kötelességének Nagyvárad város közönsége.

Ez időszertint annyit tudunk, hogy az eddigi eredmény Nagyváradon hozzávetőleg számítással mintegy *négymillió korona*. Ez az összeg talán még valamivel emelkedik, a hátralevő idő alatt történni fogó jegyzésekkel.

Ez az eredmény szép, de nem elég Nagyváradhoz. Egyesek, testületek szép összegeket jegyeztek, de igen sokan vannak tehetős emberek, akik igyekeztek magukat teljesen távol tartani a hazafias akciótól.

Neveket is tudnánk felsorolni, mivel azonban a jegyzéseket nálunk titokban tartják, nem akarunk indiskrétek lenni ezuttal, de megjegyzés nélkül nem hagyhatjuk ezt a titkolódzást.

A két fővárosban milliókat jegyeznek, anélkül, hogy elbujnának a nyilvánosság elől. De nálunk igyekeznek elkerülni a nyilvánosságot. Igyekeznek tulszerények lenni. Pedig hadikölcsönt itt is jegyeznek, csak-hogy vagy diskrétül, vagy sehogy. A lapok rendelkezésére nem áll a kimerítő névsor, hogy kedvet, hogy hazafias kötelességtudást ébresszenek másokban. Nálunk a legtöbben nem akarnak jöpdélával előljárni.

Amint a modern háboruban a katona fedezék mögé bujik, úgy tesz a modern hazafi is. És ez kiadósabb, mert a világ így legalább soha nem tudja meg, hogy ki sietett a nehéz időkben az állam segítségére, ki jegyzett hadikölcsönt s kik maradtak hallgatók az ország kérés szavára.

Azt látjuk, hogy mintegy négy millió már egybegyűlt, de kik adtak? Nevek kellenek, hogy jegyzésre szólíthassuk azokat, akik elbujtak a titkolódzás sáncai mögé. És neveket kérnénk, hogy kalapot emelhesünk azok előtt, akik megadták a nemzetnek, amivel tartoznak neki.

Lássuk, kik a hazafiak!

*

A belügyminiszter leiratban értesítette Biharvármegye alispánját, hogy nincs semmi kifogása az ellen, ha Biharvármegye az új kórház építésére felvett összegből eszközöl jegyzést a hadikölcsönre. Hír szerint a belügyminiszter ezen rendelkezése alapján Fráter Barnabás alispán félmillió koronát jegyez Biharvármegye nevében.

A nagyvárad állami főreáliskola tanári kara dícséretes buzgalommal veszi ki részét a hazafias kötelesség teljesítéséből. Az intézet igazgatója és tanári kara 10800 koronát jegyzett a hadikölcsönből.

*

Folytatólagos bejelentések a nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamarához a kamarai kerület kereskedői és iparosai által jegyzett hadikölcsönről: Wollák Imre és Társa 1000, Csillag Ignác festékkereskedő 10.000, Vasvári Zsigmond kereskedő 6000, Erdős Emil kereskedő 1000, Lukács Gyula 2000, Kálmán Sándor ékszerész 2000, Blaha Istvánné kereskedő 1000, Csatáry József kereskedő 1000, Diósi Ignátz és fia Lajos cég 65.000, Schönfeld Lajos terménykereskedő 100.000, Weinberger Lajos malomtulajdonos 230.000, Nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztár 2500, Ince Lajos és Társa 50.000, Leitner Márton 10.000, Aranyi Albert cipőkereskedő 10.000, Ausländer S. férfi szabó cég 400 korona. Összesen 500.900 korona. Előzőleg kimutatva 398.890 korona. Fösszeg 899.800 korona.

Nagyvárad, 1914. nov. hó 21-én.

A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara:
Dr. Moskovits József, Dr. Sarkadi Lajos,
elnök. titkár.

A tisztviselők hadikölcsöne.

Fráter Barnabás alispán körrendelete. Nem kapnak előleget jegyzésre a tisztviselők.

Biharvármegye tisztikara nagy lelkesedéssel fogadta pár nap előtt azt a hírt, hogy a tisztviselők is résztvehetnek a hadikölcsön jegyzésben. Ehhez a miniszter állítólag úgy adta volna meg a kellő módot és eszközt, hogy megengedte volna a tisztviselők előlegfolyósítását. Mindez természetesen csak ígért volt, de addig, míg aktszerűleg nem jött meg erre vonatkozólag a miniszter döntése, a tisztviselők nem tehettek nagyobb jelentőségű lépéseket. Eddig mindössze annyi történt, hogy a bankbetétekkel és készpénzzel rendelkező tisztviselők jegyeztek kisebb kölcsönöket.

Erthető izgalommal várták tehát a tisztviselők a miniszter körrendeletét, mely tegnap végre meg is érkezett. A nagyfontosságú körrendeletéről Fráter Barnabás alispán azonnal értesítette a tisztikart és értesítette a járási főszoigabirákat is.

A rendelet igen nagy körültekintéssel intézkedik a kölcsönjegyzés delgában és lehetővé teszi, hogy bármelyik tisztviselő vagy szolga, sőt még a nyugdíjas vagy özvegy is

anyagi erejéhez mérten részt vehessen a nagy nemzeti akcióban.

A miniszteri rendelet szerint minden rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett alkalmazott tisztviselő, altiszt és szolga, továbbá minden állami nyugdíjas és minden állami nyugdíjat élvező özvegy, a fizetés természetével bíró illetményei, illetőleg nyugdíja (lakbérnyugdíj nélkül) egy évi összegének tíz százaléka erejéig a járadék-kölcsön kötvényeit olyképp jegyezhetik, hogy az aláírási árak 1915. évi január hó 15-től kezdődő 12 egyenlő havi kamatmentes részletekben törleszti. A maximális határ gyanánt megállapított 10 százaléka a kötvények névértékére vonatkozik, vagyis a tisztviselő, altiszt, szolga, nyugdíjas vagy özvegy annyi névértékű kötvényt, illetőleg annyiszor 50 kor. névértékét jegyezhet, ahányszor az 50 kor. a fizetés természetével bíró illetménynek, illetőleg nyugdíj egy évi összegének 10 százalékában találhatik. A nem teljes 50 koronát kitevő maradék után még további 50 kor. névérték jegyezhető, (pl. ha a fizetés természetével bíró illetmények, illetőleg nyugdíj egy évi összege 3600 kor., annak 10 százaléka 360 kor. a jegyezhető összeg 400 kor.) Az aláírás csak szabad darabokra történhetik. Ezeknél a kötvényeknél tehát

zárolásnak nincs helye. A legkisebb jegyzhető összeg 50 kor.

A kölcsönt 50 kor. névértékű kötvény jegyzésének havi 3 kor. 98 fillérben, a 100-nál 7 kor. 96, 150-nél 11-94 fillérben stb. törlesztéssel kell lefizetni.

Ha az illető kötvényt jegyző alkalmazott hamarabb nyugdíjba menne, mint 1915., akkor a törlesztés a nyugdíjából is levonható, ha pedig végleg eltávozik a vármegyétől a részleteket épp úgy fizetik, mint addig. Ha azonban nem volnának hajlandók fizetni, akkor a már befizetett pénzt egy összegben visszakapják, esetleg a már kifizetett kötvényt kapják meg.

A kötvények 1916. május 1-én esedékes kezdő szelvényvel adatnak ki.

A kötvényeknek éa rendelet értelmében való jegyzése a készpénz lefizetés mellett való jegyzést egyáltalán nem befolyásolja, azonban a tisztviselőknek, alisztnak, vagy szolgának nem lehet fizetési előleget engedélyezni oly célból, hogy 5 kötvényeket készpénz befizetés mellett jegyeztesse. Végül megjegyzi az alispán, hogy az aláírási nyilatkozatban bejelentett jegyzéstől visszalépni, vagy a jegyzett összeget később csökkenteni nem lehet, továbbá, hogy a hazafias célnak szem elől tévesztése volna az, ha az állami alkalmazottak a kötvényeknek jegyzése által magukat adósságokba kevernék, miért is különösen figyelmezteti a megyei alkalmazottakat, nyugdíjasokat és özvegyeket, hogy a kötvények jegyzését csak akkor és annyiban vegyék igénybe, ha és amennyiben azokat az összegeket, amelyek az aláírási ár törlesztése céljából illetményeikből, illetőleg nyugdíjukból levonandóknak, tényleg megakarják és megtudják tartani.

Dacára annak, hogy ma már az utolsó előtti nap van a jegyzésig mégis biztosra vehető, hogy tekintélyes összeget jegyeznek le ez alatt a rövid idő alatt is a tisztviselők.

..HIREK..

Potiorek táborszernagy.

Mi vagy? — Vezér s próféta is? —
A szép szónak hiszünk!
Nem vagy magyar, de ha bevág,
Magyarrá is teszünk!

A 4-ik honvédezeredhez.

Rövid időn sok nagy esatát
Végig küzdöttetek,
Mégfogya bár, de bátran áll
A hősie serog!

A zászlótok, ha rongyos is,
Mindig büszkén lobog!
E tépelt ékitményeken
A szívünk feldobog!

Foszlánjai rémos tüzet
Átélt nagy iratok.
Regélik, hogy étlen-szomjan
Soká harcoltatok;

S már már lerokadóban is
A lélek lángja volt,
Amely fogyó erőtökhez
Ujult erőt csatolt.

E szellem az, mely áthatá
A hős vitézeket,
Bzzel vívták ki hajdanán
Az egri kirnevet!

E szellem az, mely Zrinyinek
Dicső hadában élt

S a százszoros erő elől

Elvitte a babért!

E szellem az, mely megmenté

A trónt is réges-rég,

Midőn hét országból tört rá

A duló ellenség!

E szellem az, mely békében

Teremtő napsugár

S a hadban mindent győzni kész

Ami utjában áll!

Ne vesszen el ez a szellem

Körületek soha!

Nem veszthetünk, legyen a sors

Akármi mostoha!

Nyomon kísér apák, anyák

Forró szeretete

S büszkén néz rátok ős Bihar

Minden hű gyermeke!

Magdits Károly.

* **Vetítő-estély a háborúról.** Ma nines érdekesebb, vonzóbb téma a háborúnál; mindnyájunkat legközvetlenebbül azok az óriási harcok érdekelnek, amelyek Európa jórészen most folynak le. Nincs ezeknek a harcoknak egyetlen mozzanata sem, amely ne érdekelne bennünket, hisz fiaink, testvéreink százazrei ott ontják vérüket a csatatereken s a legtávolabbi csatatereken is a mi sorsunk dől el. A nagyváradai Katholikus Kör vezetősége ez idei vetítő-estéinek programját úgy állította össze, hogy azokon nem csak szóval, de szemléltetően is, remek vetített képekben megismertesse a mostani világháboru csataterait, az ádáz küzdelmek színhelyeit. November 24-én, kedden kezd meg a Kör a háboru ismertetését. Ez alkalommal dr. Kovács S. János kereskedelmi iskolai igazgató tart előadást Franciaországról; pompás vetített képekben mutatja be a Gallok hazáját, különösen a francia-német csaták színhelyét. Az előadás délután 5 órakor kezdődik. A Kör vezetősége gondoskodott érdekes és aktuális folytatásokról is. Az előadások további sorozatán be lesznek mutatva a belgiumi harcok, a lüttichi ostromtól Antwerpen bevételéig, galíciai csataképek, a kelet-porosországi harcok stb.

* **A Katholikus Népszövetség ünnepélye.** A Katholikus Népszövetség mához egy hétre, november 29-én d. u. 4 órakor a Kath. Kör Szent-László termében nagyszabásu ünnepélyt rendez, melynek tiszta jövedelmét a háboru céljaira fordítják. Az ünnepély fényét nagyban fogja emelni Bihari Ákos, a kitünő művész szavalata. A részletes műsört legközelebb közöljük. Belépti jegy nem lesz, csak önkéntes adományokat kér a Népszövetség a nemes és hazafias célra. A csoportvezetők sziveskedjenek a meghívókat, holnap, hétfőn délután a Népszövetségi Hiteleszövetkezeten átvenni.

* A legközelebb kibocsátandó 6 %-os adómentes állami járadékkölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter a Gazdasági és Iparbank részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül kijelölte. Erre vonatkozó előjegyzéseket az intézet már most elfogad.

* **Értesítés.** A Nagyváradai Kerületi Munkásbiztosító Pénztár értesíti tagjait, hogy orvosainak katonai szolgálatra való újabb bevonása következtében a központi rendelőtételben az orvosi rendeléseket olyképp kénytelen megváltoztatni, hogy a d. e. 9-11-ig tartott rendelés elhagyásával f. é. november

20-a óta a férfiak, nők és gyermekek részére a rendelések hétköznapokon d. e. 11 órától d. u. 1 óráig terjedő időben, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 11-től 12 óráig tartatnak. A többi rendelő óra változatlanul megmarad.

* A M. Kir. Pénzügyminiszterium felhatalmazása alapján a 6 %-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsönre (hadi kölcsönre) aláírásokat folyó évi november hó 23-ikáig bezárólag készséggel elfogadunk. Felvilágosításokkal bárkinek szivesen szolgálunk. **Biharmegyei takarékpénztár.**

* **A harctéri kiállítás művész-estélye.** Mióta megnyílt, állandóan szenzációja Váradnak s különösen művészestélyei meglepetések. Tegnap este is egy ilyen fényes sikerű ünnepély zajlott le előkelő és meglehetősen számú, de nehezen lelkesülő közönség előtt. E. Kovács Mariska szavalta el utólérhetetlen művészettel a Mihály pápa lányából az Imát. Lelkesedése, tehetsége megragadó erővel jutott kifejezésre az előadásában, de a magához méltó sikert nem vivhatta ki, a kissé hideg közönségből. Bihari Ákosnak a Szigligeti matinén is előadott szavalatai, köztük a trombitás legendája, igen élvezetesek, művésziek voltak. Görög Olga gyönyörű, meleg, érzéssel teli zenéjü hangja három igen szép műdal elénkélésében pompásan érvényesült. Művészi ambíciója és istenadta tehetsége révén fellépése az estély első száma volt. Ocskay Mihály hazafias dal számai, mint zengő tárogató érces hangja esendült végig a széles termen. Igen jó volt. Befejezésül Patzko Aladárné növendékei Korda Sándorné, Schmidt Magda, Mandel Ilonka és Patzko Sarolta adtak elő szép ének és zongora számokat precizen, megnyerően úgy magunknak, mint tanárnőjüknek a teljes elismerést érdemelve ki. A rendezés azonban élénkebb lehetett volna. Összesen 438 korona bevétel volt. Holnap, hétfőn délután 5 órakor szenzációs ifjusági ünnepély lesz egybekötve művészi előadással. Ezen Tompa Béla és Vank István fognak humoros jelenetet előadni. Lesz verseny szavalásra, melyet maguk a diákok fognak megbírálni. A nyertesek szép jutalmat kapnak. Belépés 40 fillér ellenében. A keddi bezáró tombola-ünnepély iránt az érdeklődés óriási. A két-ezerből alig pár jegy van még. Ujabbán ismét sok, szép nyereménytárgy érkezett, melyekből néhány a fő-utcai kirakatokban látható. Egy tombola jegy ára egy korona, mellyel tekintve hogy 2000 jegyre ezer nyeremény van igen szép eshetőségekre van kilátás.

* **Az iparostanonciskolai előadások kezdetüket vették.** Értesitem a tanonctartó t. mester urakat, hogy az előadások részint az iparostanonciskolai bérházban, részint a fém- és faipari szakiskolai és a széles utcai közs. elemi iskola helyiségeiben kezdetüket vették, a III. f. é. 1., III. f. é. 2., III b) 1. és III. sz. 2.; közismereti osztályok kivételével, amelyek tanulói helyhiánya miatt az iskola látogatása alól mindaddig felmentetnek, míg az ezek részére szervezendő műhelyoktatás megkezdéséről a mester urakat hírlapilag nem értesítjük. Szűts Izsó ipariskolai igazgató.

* **A nagybecskereki rablógyl-kosság.** Annak idején megirtuk, hogy Nagybecskereken borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolták és kirabolták Wilhelm János korcsmárost és feleségét. A tettest el is fogták Pillár Ignác, facér mézárosságát személyében. A nagybecskereki törvényszék szeptember 26 án tárgyalta az ügyet s Pillárt halálraítélte. A vádlott az ügyet megfelelően bevezette, a védő pedig az ügyész hozzájárulásával kérte a vádlott elmebeli állapotának a megvizsgálását. A szegedi kir. tábla az ügyben most tartotta a tárgyalást s hosszas tanácskozás után akként határozott, hogy a

rablógylkost Budapestre szállítják, ahol az országos igazságügyi orvositanács fog véleményét nyilvánítani róla.

* **Kinevezés.** Ófelsége *Pischl Pál* törvényszéki jegyzőt Ráckevére albirónak kinevezte.

* **„Aláírási hely a nemzeti kölcsön jegyzésére.** A legközelebb kibocsátandó hadikölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül hivatalosan kijelölte.

* **A buza hatósági ára.** A maximális gabona- és lisztárak meghatározása tárgyában ma a miniszterelnöki palotában Stürgkh gróf miniszterelnök elnöklésével konferencia volt, melyen Hernald báró belügyminiszter, Schüchter dr kereskedelmi miniszter, Braf földmívelésügyi miniszter valamint a nevezett minisztériumok szakközegei is résztvettek. A mint, a kérdés rendezése belügyi okoknál fogva a magyar kormány beleegyezésével oldandó meg. A mai konferencián a két kormány Budapesten tartott tárgyalásainak eredményeit beszélték meg és megállapítható, hogy a lényeges pontokban a mindkét részről elfoglalt álláspont tekintetében közlekedés történt. A konferencia későbbi folyamán konkrét irányelveket sikerült megállapítani, melyek a magyar kormányval kezdett tárgyalások küszöbön álló folytatásánál alapul fognak szolgálni. A tárgyalások eredményes befejezése a jövő hét első felére várható.

* **Adományok a Vörös-Kereszt Egyletnek.** A Vörös-Kereszt Egylet hálásan nyugtazza a következő adományokat: Gróf Széchenyi Miklós 600 korona, dr Stern Károly 100 korona, Plesz Áronné 10 korona, S. K. 20 korona, A Kath. Kör november 7-iki előadás jövedelme 106 korona 30 fillér, Bócz Gézáné 25 korona, Lichtmann 200 korona, Derecske község közönsége 1 waggon zöldség, Nyiri Béláné 50 drb tojás, 30 drb birsalma, 10 klg. alma, 10 karfiol, 10 drb csirke, leves tészta, Mangra János, Szabolcs 6 zsák burgonya, Antony Károlyné káposzta dió, liszt, cukor, bor, Echerolles Gilbertné 2 zsák burgonya, Özv. Kiss Károlyné 4 darab csirke, 1 kosár alma, 4 üveg bor, Kiss Döméné 2 darab csirke, 1 zsák zöldség, káposzta, Blaha István 5 kilogramm dara 5 kilogramm bab, 5 kilogramm rizs, 5 klg. só, 2 kg háj, 2 klg makaroni, 2 véka burgonya. Königsvarter Melánia báróné Gyapju, 1 óz, 300 drb alma, 12 klg szilvalekvár. Özv. Mágotsi Nagy Gáborné, 1 üveg ugorka, 6 üveg befőtt, 4 üveg paradicsom. Falagián Szeverné P. Hellár 4 drb szárnyas, 1 zsák burgonya, 1 zsák zöldség, 1 kosár dió. Kis János kertész Szent János, kelkáposzta, kalarábé. Popa András Biharkristyór 3 láda alma, aszalt szilva, dió. Marzen Constant tatarosi gör. kel. román tanító gyűjtése: 243 dr fehérnemű. Özv. Eszéki Gyuláné Szalárd. 154 adakozótól gyűjtőiven, 599 drb fehérnemű.

* **A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdők készül a téli kúrára. Most is szaporán látogatják gyógyító hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fadaradhatatlan népszerű gazdája. A harctérről fényesrangu tiszték jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként mátol kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 perckor indul Nagyváradra s így a vendégek az egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

x A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad a *Polgári Takarékpénztár r-t.* Nagyvárad Kossuth-u.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számított. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coonae, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **A kibocsátandó hadikölcsönre** jegyzéseket elfogad a *Kereskedelmi és Forgalmi Bank rt.*, Nagyváradon.

x **Családi rum** vaníliával vagy anánisszal literje K 2.60, továbbá kitűnő **Theák** kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x **Egy középkorú** róm. kath. árva uri nő ajánlkozik *házvezetőnőnek* uri, vagy papi házhoz, háztartás vezetésében jártasággal bir. Cim a kiadóhivatalban.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal.* Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x A M. kir. Pénzügyminiszter ur felhatalmazása alapján, mint nyilvános aláírási hely a 6%-os m. kir. adómentes *állami hadikölcsön kötvényekre* aláírásokat az eredeti feltételek mellett elfogad f. é. november 23-ig bezárólag a *Magyar Bank részvénytársaság Nagyvárad.*

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvekre és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módozatok mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x **Megfagyott, szelétől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére** gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **MARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon 13-02

x **Kiadó** hosszabb, vagy rövidebb időre modern berendezésű utcai és udvari butorozott szobák fürdőszoba használattal havi 30 koronától kezdve. Nagy Sándor-utca 4.

x Jó karban levő kis **Singer-gép** eladó. Cime Földi Istvánné Párizs utca 24.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** ellen használjon hurut szelétkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x **Kiadó lakás** 3-4 szobás utcai lakás, fürdőszobával. Értekezhetni Nagy Sándor-utca 4.

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Malina csizmák
és Hó cipők
 legjobb minőségben
Reichard Dezső
 cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.

Értesítés. Van szerencsénk a helyi és vidéki nb. vevőinknek, valamint a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy uri-szabó üzletünket a Bémer-térről

Rákóczi-út 12. szám alá az ujonnan épült Apolló-épületbe helyeztük át. Továbbra is szives pártfogásukat kérve vagyunk tisztelettel

LEBOVITS ÉS FIA
 uri-szabók.

Rákóczi-ut 12. Apolló épület. Telefon 871.

A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél
 Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: *Ikrek a táborban.*
 Vasárnap este: *A tárkányi legények.* (Tompá Kálmán alkalmi játéka.)
 Hétfőn: *Heidelbergi diákélet.*
 Kedden: *Jönnek a németek!*
 Szerdán: *Tárkányi legények.*
 Csütörtök délután: *Mihály pópa leánya.* (ifjúsági előadás.)
 Csütörtök este: *Varázskeringő.*
 Pénteken: *Dolovai nábob leánya.* (Horvay Elemér felléptével.)
 Szombaton: *Takarodó.*
 Vasárnap délután: *Cigánybáró.*
 Vasárnap este: *Sybil.* (Operette bemutató.)

A tárkányi legények.

Hazafias énekes műjáték 3 felvonásban, teljesen új dalokkal és tánccal. Színre kerül 1914. nov. 22-én.

— Szerző a darabjáról. —

A magyar paraszt faji jellege és annak halált megvető bátorsága, amellyel hazáját védeni kész, ragadta meg lelkemet, midőn a biharmegyei tárkányi legények sorozás alá kerültek, alig két hónapja. Elég volt annak hire, hogy a király újabb felhívást intéz a sor alá kerülőkhöz, Tárkány faluba nem kellett se összeírni, se kidoboltatni, hogy ki nek kell sor alá menni. Ahány legénye volt a falunak, az mind összeállt, még a sánta is, mert ők a puskát elbirják s a hazának szüksége van minden katonára.

Ezzel a jelszóval indultak Nagyváradra a sorozó bizottság elé s be is vették őket mind vizitálás nélkül.

E kedves epizódból, melyet méltónak és érdemesnek tartottam színpadra vinni, indul ki színjátékom. Szereplőim 3 helyen játszanak *Bihartárkányban, Nagyváradon* a sorozó bizottság előtt és messze a *Kárpátok között*, majd ismét *Tárkányfaluban.*

A háboru eseményei azóta, hogy megírtam darabom sok alakját igazolta tetteik és eseesvéseikben s akik ezeket olvasták, tapasztalni fogják, hogy a valóságra törekedtem gondolataimmal.

Kiváló tisztelettel:
 Tompa Kálmán.

Jönnék a németek! A francia szinpadai szerzők mellett vagy inkább helyettük a mostani háborus világban kezdjük a németeket is felfedezni. Stobitzer Henriket, a tegnapi bemutatott ujdonság szerzőjét sem ismertük eddig, a háboru hozta az ő nevét is közénk „Jönnék a németek” című vígjátékával. Nincs ebben a vígjátékban semmi világrengető probléma vagy francia pikantéria, csak becsületes törekvés a közönség mulattatására, sok német önézett, itt-ott némi naivitás, de mindvégig igazi érzés és melegség. Nem szárnyal magasan, de néhány jelenetében, mint a karácsonyfa díszítésénél vagy mikor a német hadnagy a megholt nővéréről beszél — minden szívhez száll le a szerző. Kissé kérges kéz írta a „Jönnék a németek”-et, de jó szívvvel írta, az bizonyos. A szereplők is így fogták fel valamennyien a darab tendenciáját és ehhez képest pompás harmóniában dolgozták fel szerepeiket. A két fő női szerepben *Retegi Margit* és *Polgár Mariska* adtak elsőrangú alakításokat, melyeknek méltó párjait *Tóth Elek* és *Tompá Béla* mutatták be a két német tiszt szerepében. *Varsa Gyula*, *Sik Rezső*, *Bánházi Teréz* szintén csak dicséretet érdemelnek. S ami az egész előadásban legjobban biztosította a sikert, az az összes szereplők gördülékeny és gyors összjátéka volt. Ilyen előadás sokkal nagyobb közönséget is megérdemelt volna, mint a milyen a tegnapi volt. —r.

Legujabb táviratok.

Menekül a szerb kormány.

London, november 21. (Tud. táv.) A Daily Chronicle jelenti, hogy a szerbek visszavonultak, Kraguljevácra s a kormány székhelyét Nisből Üszkübbe tette át.

Angol jelentés a német-orsz harctérről.

London, november 21. (Tud. táv.) Az itteni lapok általános jelentése szerint a németek offenzívája a Visztula és Warth között igen erős és igen gyorsan halad előre. Hindenburg az oroszok tulerejét keskeny fronttal nem engedi érvényesülni.

Budapester Strasse.

Berlin, nov. 21. Berlinből táviratozzák, hogy az ottani König-Strasset Berlin egyik legszebb utcáját, ma *Budapester-Strasse*ra keresztelték. Erről Berlin polgármestere táviratban értesítette *Bárczy* budapesti főpolgármestert. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Perzsia és Oroszország.

Koppenhága, november 21. (Tud. táv.) Pétervári szavahihető forrásból jön a hír ide, hogy bizonyos a hadüzenet Oroszország és Perzsia között, ami legközelebb megtörténik.

Királyi kitüntetések.

Budapest, nov. 21. (Tud. távirata.) A hivatalos lap mai száma közli a legfelsőbb kitüntetések; *Luxemburger György* és *Remenar Elek* népfölkelő segédorvosok koronás arany érdemkeresztet, *Papházy Iván* honvédalezredes hadidisztményes katonai érdemkeresztet kaptak, *Ginzery Sándor* és *Bérczy Antal* népfölkelő

hadnagyok pedig a legfelsőbb elismerésben részesültek.

Ujabb színházi botrány Pesten.

Budapest, november 21. Ma este mutatták be *Knoblauch*, a *Mérföldkövek* poetikus szerzőjének művét: a *Mária* testvért. A darab mélyen sérti a szerzetes női intézményt. Ezért ellene a budapesti zárdafőnökök sajtó útján együttesen tiltakoztak a darab ellen s ezt mondják: A darab annál sértőbb rájuk nézve, mert a dúló háboruban a szerzetes nők szokatlanul nagyobb mértékben teljesítik áldozatos kötelességüket. Legalább mocskoltalan nevüket hagyják meg nekünk — kiáltanak föl, — hogy ne kelljen a vallás és kegyelet sértők részéről a legdurvább inzultusokat elszenvednünk.

Krakkó és Przemysl

Bécs, november 21. (Tud. táv.) Beavatott körök hangsúlyozzák, hogy Krakkó és Przemysl hónapig nyugodtan állhat ellenséges támadások útjában.

IRODALOM

Bárd-féle, „Karácsonyi Album”

oim alatt, mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonyra is egy díszes Albumban összegyűjtve jelenti meg a *Bárd Ferenc* és *Testvére* közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket.

A most megjelenő *Karácsonyi Album* a nagy történelmi időkre való tekintettel, olyan díszes tartalommal jelenik meg, hogy egyben zenei okmányát is fogja képezni e dicső és örökké nevezetes nagy időknek milyen volt a nemzeti érzés és fellendülés az 1914 ik esztendőben. A zongorázó közönség megtalálja benne a *Monarchia* és *Németország* nemzeti és csatadalait, harci indulóit és az idei saison sláger ujdonságait.

Ezen *Karácsonyi Album* kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést nyújt nagy vevőközönségének és valósággal ajándékszamba megy e gyönyörű album, tekintve, hogy a közel 100 oldalt

tartalmazó kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva körülbelül 100 koronás, míg így együtt az egész *Karácsonyi Album* 4 korona, diszkótésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik e *Karácsonyi Album* megjelenéséről szóló híreket és azon figyelmeztetésünket, hogy az albumra a kiadó cég olvasóinktól is csak f. november hó végéig fogad el megrendeléseket, mivel az csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra nov. hó végéig Budapestre a cég *Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatti kiadóhivatalához* beérkezik.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít *Darabont Gy.* és *Tsa* elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsa-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Első nagyváradi cementipar.

Készíték granitó, terazzo, mőkő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkismeretesebb és legmesszebb menő jólállás mellett készíték. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

XXXI-ik magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Ezen pénz-sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonyczélokra fog fordíthatni. Ezen sorsjátéknak összesen 14885 nyereménye van, melyeknek összes értéke 475000 koronára rug készpénzben.

Főnyeremény 200.000 korona készpénzben.

Továbbá:

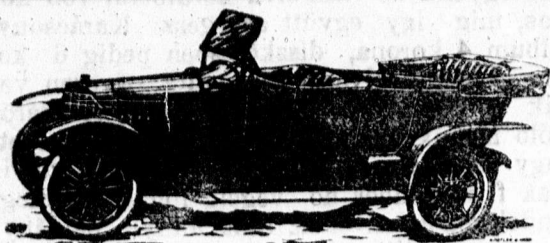
1 főnyer.	30.000 K. készp.	20 nyer. á 200 „	4.000 K. készp.
1 „	20.000 „ „	40 „ „ 150 „	6.000 „ „
1 „	10.000 „ „	100 „ „ 100 „	10.000 „ „
1 „	5.000 „ „	200 „ „ 50 „	10.000 „ „
5 nyer. á 1000 K.	5.000 „ „	2500 „ „ 20 „	50.000 „ „
5 „ „ 500 „	2.500 „ „	12000 „ „ 10 „	120.000 „ „
10 „ „ 250 „	2.500 „ „	14885 nyer. összesen	475.000 K. készp.

Huzás visszavonhatatlanul 1914. évi december hó 9-én.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapesten (Várospalota) porómentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdekben és váltóüzletben játéktérlet kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küld

A magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.



HORVÁTH FERENCZ,

az „Emilia“ gőzmalom
főgépésze, Nagyvárad.

Elvállalja felelősség mellett: **Közlőmű-
vek** (transmissiók), **szíjkerekek** (min-
denféle kivitelben), **szállítócsigák** és
mindenféle **malmi berendezések** ké-
szítését és javítását. **Őrlő-hengerek**
esiszólását és rovátkolását. **Gőzgépek,**
**lokomobilok, motorok, cséplő-
gépek** és ezek alkatrészeinek **javitását,**
továbbá

automobil-javításokat,
gummiköpenyek és légtömlők javítását (vul-
kanizálását). Cim:

„Emilia“ malom Nagyvárad.
Telefon 13. Telefon 13.

Van szerencsém Nagyvárad és
vidéke nagyérdemű közönségének
szives tudomására hozni, hogy
Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt
a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörüldét
nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák,
kések, ollók, hajvágógépek hus-
örlőgépek, ló- és juhnyírógépek
javítását és köszörülését. Raktáron
tartok mindennemű bel- és kül-
földi illatszerek, fej- és arcápoló
pipereszerket, mindennemű acél-
árakat, ugymint borotvát, ollót,
hajnyírógépet, yukszemvágó, pa-
pir-, zseb- és tollkést, valamint az
összes fodrászati cikkeket. A nagy-
érdemű közönség szives partfogását
kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörűs

Félix-Gyógyfürdő

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb hév víz forrása, víz hőfoka 49° 17 millió liter víz napi mennyiség.

Gyógyjavulatok: köszvény, rheuma minden formája, ischiás, iz-
zadmányok, csontbetegségek és sérülések, női ivarszervek különböző
megbetegedései ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan a páratlanul határos
Félix-gyógyfürdő gyógyforrásait.

Curlaxe nincs, prospektust készséggel küld az igazgatóság. A megsebesült
és megbetegedett katonák egészségének helyreállítása legtöbb esetben kívána-
tossá teszi a kénes meleg hév víz gyógyfürdők használatát. Hogy a sebesültek
és más betegek a kénes meleg gyógyfürdőt könnyűszerrel és jutányosan meg-
szerezhessék, a következő ajánlatot tesszük:

Tiszt urak részére szoba, fűtés, világítás, egy tükör- vagy kád fürdő pa-
kolással, reggeli kávé vagy tea süteménnyel, déli étkezés három fogás, esti
pedig két fogás, délben és este kenyér, naponta 7 koronába kerül.

A fürdőbe vezető folyosók állandóan fűtve vannak s meghülés veszélye
nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Legénység részére szoba, három, esetleg négy személy részére, fűtés,
világítás, naponta egy tükör-fürdő, reggel fél liter forralt tej, 20 deka ke-
nyér, délben leves, főzelék, sült vagy főtt hus feltéttel, 20 deka kenyér, este
főzelék sült hússal vagy fél liter forralt tej és 20 deka kenyér, naponként
és személyenként 3 kor. 50 fillér.

6 személyvonat érkezik naponta a Félix-fürdő állomására. Állandó posta
és interurbán telefon a fürdőtelepen.

Félix-fürdő Igazgatósága.

**Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.**
Nagyvárad, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új
hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az
eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá
a 4%-os magyar korona járadék 1914.
december 1-én esedékes szelvényeit már
november 20-tól kezdve költségmentesen
beváltja az

**Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.**

Cement, cementcsövek, fe-
déllemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Saját
termésű

BORAIM

kimérését
megkezdtem.

Egy liter ó-bor 1 korona, egy liter új-bor 80 fillér.

Csengery-utca 15.

Székely Sándor
kápt. főszámvevő.